ವಚನಸಿರಿ

ಸುಮಾರು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವೇ 'ವಚನ'. ವಚನ ಎಂದರೆ ಮಾತು, ನುಡಿ ಎಂಬರ್ಥಗಳಿವೆ. ಶಿವಶರಣರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದಿಂದ ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳೇ ವಚನಗಳು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ವಚನಕಾರರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡೆದವುಗಳಲ್ಲಿ ವಚನಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಿರಿದು. ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ ಶೈಲಿ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು ವಚನಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ದೈವಭಕ್ತಿ, ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ, ದಾಸೋಹ, ಸ್ತ್ರೀ–ಪುರುಷ ಸಮಾನತೆ, ಮೇಲು–ಕೀಳು ಎಂಬ ಅಸಮಾನತೆಯ ದೂರೀಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವಶರಣರು ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೈವದ ಮುಂದೆ ಅಂತರಂಗದ ದನಿಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ಆದ್ಯವಚನಕಾರನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾದವುಗಳು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಮಾದಾರಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಡೋಹರಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯ, ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣ, ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಮೊದಲಾದವರು ವಚನಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದುದು.

ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ವಚನಗಳ ಮಹತ್ವ ಕುಸಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ, ಕಮಲಾ ಹಂಪನಾ, ಅಮೃತ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಮೊದಲಾದವರು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ವಚನಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವು ಸಾರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ಈ ಘಟಕದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಪ್ರಮುಖ ವಚನಕಾರರಾದ ಜೇಡರದಾಸಿಮಯ್ಯ, ಬಸವಣ್ಣ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರ ವಚನಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರ ವಚನಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

Specimen

ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ ನಿರರ್ಥಕವೆಂದು ಸಾರುವ ವಚನಕಾರ ಇಲ್ಲಿ ಶರಣರ ಅನುಭಾವದ ನುಡಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂಪತ್ತೆಂದೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವೆಂದೂ ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯುವ, ಆ ಕಷ್ಟವು ಮರೆಯಾದ ಬೆನ್ನಲ್ಲೇ ದೇವರನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವ ಲೋಕರೂಢಿಯನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಎಡರಡಸಿದಲ್ಲಿ ಮೃಡ ನಿಮ್ಮ ನೆನೆವರು
ಎಡರಡಸಿದ ವಿಪತ್ತು ಕಡೆಯಾಗಲೊಡನೆ
ಮೃಡ, ನಿಮ್ಮನೆಡಹಿಯೂ ಕಾಣರು ರಾಮನಾಥ.

ಹರಿದ ಗೋಣಿಯಲೊಬ್ಬ ಕಳವೆಯ ತುಂಬಿದ
ಇರುಳೆಲ್ಲಾ ನಡೆದನಾ ಸುಂಕಕಂಜಿ
ಕಳವೆಯೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ಬರಿಗೋಣಿ ಉಳಿಯಿತ್ತು!
ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ ಇಂತಾಯಿತ್ತು ರಾಮನಾಥ.

ಕರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ, ಸಿರಿಯನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ
ಹಿರಿದಪ್ಪ ರಾಜ್ಯವನಿತ್ತಡೆ ಒಲ್ಲೆ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಸೂಳ್ನುಡಿಯ ಒಂದರೆಗಳಿಗೆ
ಇತ್ತಡೆ ನಿಮ್ಮನಿತ್ತೆ ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ.

ಕಡೆಗೀಲಿಲ್ಲದ ಬಂಡಿ ಹೊಡೆಗೆಡಹದೆ ಮಾಬುದೆ?
ಕಡೆಗೀಲು ಬಂಡಿಗಾಧಾರ
ಕಡುದರ್ಪವೇರಿದ ಒಡಲೆಂಬ ಬಂಡಿಗೆ
ಮೃಡಶರಣರ ನುಡಿಗಡಣವೇ ಕಡೆಗೀಲು ಕಾಣಾ ರಾಮನಾಥ.

ಒರತೆಗಳ ಕಂಡಿಂತು ಕೆಲರು ಬಾವಿಯ ತೋಡೆಂಬರು!
ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಛತ್ರವು ತಮ್ಮದೆಂಬರು
ಎಲೆ ಪೈಯಿರ್ೈದದಿರೆ, ಸುರಿವ ಮಳೆ ಸುರಿಸದಿದ್ದರೆ
ಅವರೇತರಲ್ಲಿ ನೀಡುವರಯ್ಯ! ರಾಮನಾಥ.

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ

ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನನ್ನು ಆದ್ಯವಚನಕಾರನೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈತನ ಊರು ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಮುದನೂರು. ಮುದನೂರಿನ ರಾಮನಾಥ ಇವನ ಆರಾಧ್ಯದೈವ. 'ರಾಮನಾಥ' ಎಂಬುದು ಈತನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತವೂ ಆಗಿದೆ. ಇವನು ೧೧ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದನು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೇಯ್ಗೆಯವನು. ಇವನ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ರಷ್ಟು ವಚನಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇವುಗಳು ಸರಳ, ಸುಂದರ ಉಪಮಾನಗಳಿಂದ, ಅರ್ಥದ ಹಿರಿತನದಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಮೇಲ್ಮೆ, ಉತ್ಕಟವಾದ ವೀರಶೈವ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಶಿವಶರಣರ ಮೇಲೆ ಈತನ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಎಡರು – ತೊಂದರೆ; ತಡೆ

ಅಳಿಮನದವ – ಶುದ್ಧ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವ

ಸೂಳ್ನುಡಿ – ಶ್ರೇಷ್ಠನುಡಿ

ಗಡಣ – ಸಮೂಹ

ಐದದಿರೆ – ಬರದಿದ್ದರೆ

ಕಡೆಯಾಗು – ಕೊನೆಯಾಗು

ಅರವಟ್ಟಿಗೆ – ದಾರಿಹೋಕರಿಗೆ ನೀರುಣಿಸುವ ತಾಣ,

ಮೃಡ – ಶಿವ

ಕರಿ – ಆನೆ

ಕಡೆಗೀಲು – ಬಂಡಿಯ ಚಕ್ರದ ಕೊನೆಯ ಕೀಲು

ಒರತೆ – ನೀರಿನ ಒಸರು

ಅಡಸು – ಬಂದೊದಗು

ಎಡಹು – ಮುಗ್ಗರಿಸು; ಎಡವು

ಕಳವೆ – ಧಾನ್ಯ

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- 'ಹರಿದ ಗೋಣಿಯಲೊಬ್ಬ ಕಳವೆಯ ತುಂಬಿದ .... ಅಳಿಮನದವನ ಭಕ್ತಿ ಇಂತಾಯಿತ್ತು ರಾಮನಾಥ' ಈ ವಚನದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪ್ರಕೃತಿಯೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ಎಂಬುದನ್ನು ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸಿದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

Specimen

ದಯೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ

ಬಸವಣ್ಣ

ಮಾತಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ದಯೆಯೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಆತ್ಮಶೋಧನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಂತಿರಬೇಕು
ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ದೀಪ್ತಿಯಂತಿರಬೇಕು
ನುಡಿದರೆ ಸ್ಫಟಿಕದ ಸಲಾಕೆಯಂತಿರಬೇಕು
ನುಡಿದರೆ ಲಿಂಗಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದಹುದೆನಬೇಕು
ನುಡಿಯೊಳಗಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವನೆಂತೊಲಿವನಯ್ಯಾ!

ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದೇವುದಯ್ಯಾ?
ದಯವೇ ಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ
ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯಾ
ಕೂಡಲ ಸಂಗಯ್ಯನಂತಲ್ಲದೊಲ್ಲನಯ್ಯಾ

ಎನ್ನವರೊಲಿದು ಹೊನ್ನಶೂಲದಲ್ಲಿಕ್ಕಿದರೆನ್ನ ಹೊಗಳಿ, ಹೊಗಳಿ!
ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆ ಎನ್ನನಿಮ್ಮೈಗೊಂಡಿತಲ್ಲಾ।
ಅಯ್ಯಾ! ನಿಮ್ಮ ಮನ್ನಣೆಯೇ ಮಸೆದಲಗಾಗಿ ತಾಗಿತ್ತಲ್ಲಾ।
ಅಯ್ಯೋ ನೊಂದೆನು, ಸೈರಿಸಲಾರೆನು.
ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಾ, ನೀನೆನಗೊಳ್ಳಿದನಾದರೆ
ಎನ್ನ ಹೊಗಳತೆಗಡ್ಡ ಬಾರಾ ಧರ್ಮೀ!

ಏನು ಬಂದಿರಿ, ಹದುಳವಿದ್ದಿರೆ? ಎಂದಡೆ
ನಿಮ್ಮೈಸಿರಿ ಹಾರಿ ಹೋಹುದೆ?
ಕುಳ್ಳಿರೆಂದಡೆ ನೆಲ ಕುಳಿ ಹೋಹುದೆ?
ಒಡನೆ ನುಡಿದಡೆ ಸಿರ–ಹೊಟ್ಟೆಯೊಡೆವುದೆ?
ಕೊಡಲಿಲ್ಲದಿದ್ದಡೊಂದು ಗುಣವಿಲ್ಲದಿರ್ದಡೆ
ಮೂಗ ಕೊಯ್ವುದ ಮಾಬನೆ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವಯ್ಯ?

Specimen

ಬಸವಣ್ಣ

'ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ' ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ತಂದೆ ಮಾದರಸ, ತಾಯಿ ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ. ಕಲಚುರಿ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕರಣಿಕ, ಭಂಡಾರಿ, ಮಂತ್ರಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 'ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ' ಎಂಬುದು ಇವರ ಧ್ಯೇಯ. 'ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ' ಎಂಬುದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಿರುವ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ದನಿಯೆತ್ತಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕ್ರಾಂತಿಯ ನೇತಾರರೆನಿಸಿದರು. ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿತ್ತರು. ಸರಳವಾದ ಉಪಮೆ, ರೂಪಕಗಳ ಮೂಲಕ ಇವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಇತರ ಕವಿಗಳು ರಚಿಸಿದ ಬಸವರಾಜದೇವರ ರಗಳೆ, ಬಸವಪುರಾಣ, ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಮನ್ನಣೆ – ಗೌರವ

ನಿಮ್ಮೈಸಿರಿ (ನಿಮ್ಮ + ಐಸಿರಿ) – ನಿಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತು

ಮಾಬನೆ – ಮಾಣ್ಬನೆ; ಮಾಡದೆ ಬಿಡುತ್ತಾನೆಯೇ

ಏವುದು – ಯಾವುದು

ಇಮ್ಮೈ – ಎರಡು ಮಗ್ಗಲು

ಕುಳಿ – ತಗ್ಗು

ಹದುಳ – ಕ್ಷೇಮ

ದೀಪ್ತಿ – ಕಾಂತಿ

ಸಲಾಕೆ – ಸರಳು; ಸಲಿಕೆ

ಇಕ್ಕು – ಹೊಡೆ

ಅಲಗು – ಕತ್ತಿಯ ಬಾಯಿ

ಒಳ್ಳಿದ – ಒಳ್ಳೆಯವನು

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಮನುಷ್ಯನ ಯಶಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯುವುದು ಎಷ್ಟು ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
- ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇರಬೇಕಾದ ಗುಣನಡತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಚುಟುಕಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಆಶಯಗಳು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ? ಕಿರುಲೇಖನ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ವಚನಗಳ ಧ್ವನಿ ಸುರುಳಿಯನ್ನು ಆಲಿಸಿರಿ.

Specimen

ಚಂದನದ ಕಂಪು

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಎಂತಹ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ದೃಢಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡದ ಸಂಕಲ್ಪ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯದ್ದು. ಸ್ತುತಿ, ನಿಂದೆಗಳನ್ನು ಸಮಭಾವದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಆಕೆಯದು.

ಚಂದನವ ಕಡಿದು ಕೊರೆದು ತೇದೊಡೆ
ನೊಂದೆನೆಂದು ಕಂಪ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೆ?
ತಂದು ಸುವರ್ಣವ ಕಡಿದೊರೆದೊಡೆ ಬೆಂದು ಕಳಂಕ ಹಿಡಿದಿತ್ತೆ?
ಸಂದು ಸಂದನು ಕಡಿದು ಕಬ್ಬನು ತಂದು ಗಾಣದಲಿಕ್ಕಿ ಅರೆದಡೆ
ಬೆಂದು ಪಾಕಗೊಳೆ ಸಕ್ಕರೆಯಾಗಿ ನೊಂದೆನೆಂದು ಸವಿಯ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತೇ?
ನಾ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಹೀನಂಗಳೆಲ್ಲವ ತಂದು ಮುಂದಿಳುಹಲು
ನಿಮಗೆ ಹಾನಿ ।
ಎನ್ನ ತಂದೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಯ್ಯ
ಕೊಂದೊಡೆ ಶರಣೆಂಬುದ ಮಾಣೆ!

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
ಮೃಗಗಳಿಗಂಜಿದಡೆಂತಯ್ಯಾ?
ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯಲೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
ನೊರೆತೆರೆಗಳಿಗಂಜಿದಡೆಂತಯ್ಯಾ?
ಸಂತೆಯೊಳಗೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಚಿದೊಡೆಂತಯ್ಯಾ?
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವ ಕೇಳಯ್ಯಾ

Specimen

ಲೋಕದೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ

ಸ್ತುತಿ – ನಿಂದೆಗಳು ಬಂದಡೆ

ಮನದಲ್ಲಿ ಕೋಪವ ತಾಳದೆ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನ ವಚನಕಾರ್ತಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಉಡುತಡಿ ಈಕೆಯ ಊರು. ತಂದೆ ನಿರ್ಮಲಶೆಟ್ಟಿ, ತಾಯಿ ಸುಮತಿ. ಉಡುತಡಿಯ ಕೌಶಿಕ ರಾಜನನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಗುರುಲಿಂಗ ಜಂಗಮ ಪೂಜೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯುಂಟಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಕೋಲೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟವಳು. ಶಿವನನ್ನೇ ಪತಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ 'ಶರಣಸತಿ – ಲಿಂಗಪತಿ' ಭಾವವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವಭಕ್ತಿ, ಶಿವಾಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈಕೆಯ ವಚನಗಳು ಶಿವದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುವ ಉತ್ಕಟ ಹಂಬಲವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. 'ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ' ಎಂಬುದು ಈಕೆಯ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ. 'ಯೋಗಾಂಗ ತ್ರಿವಿಧಿ'ಯನ್ನು ಬರೆದ ಕವಯಿತ್ರಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ. ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕಗುಣ, ಆಪ್ತಶೈಲಿ, ರೂಪಕಗಳ ಬಳಕೆ, ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಕಂಪು – ಪರಿಮಳ	ಕಳಂಕ – ದೋಷ
ಮಾಣೆ – ಬಿಡೆನು	ಕೊರೆ – ತುಂಡುಮಾಡು
ಒರೆ – ತಿಕ್ಕು	ಸಂದು – ಗಂಟು

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಲೋಕಾನುಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

Specimen

- ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಚನದೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ 'ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು .... ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು' ವಚನವನ್ನು ತುಲನೆಮಾಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ.

  ತನಗೆ ಮುನಿವರಿಗೆ ತಾ ಮುನಿಯಲೇಕಯ್ಯ?
  ತನಗಾದ ಆಗೇನು? ಅವರಿಗಾದ ಚೇಗೇನು?
  ತನುವಿನ ಕೋಪ ತನ್ನ ಹಿರಿತನದ ಕೇಡು
  ಮನದ ಕೋಪ ತನ್ನ ಅರಿವಿನ ಕೇಡು
  ಮನೆಯೊಳಗಣ ಕಿಚ್ಚು ಮನೆಯಸುಟ್ಟಲ್ಲದೆ
  ನೆರೆಮನೆಯ ಸುಡದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ!

- ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಬದುಕಿನ ಕುರಿತಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.
- 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಚನಕಾರರ ಕೊಡುಗೆ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರಿ.

Specimen

ಕಲಿಸು ಜೀವನ ಕಲೆಯ

ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ

ಆಧುನಿಕ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೀವನಾನುಭವ ಈ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣದೊಂದು ತಪ್ಪು ಕೂಡಾ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ಎಚ್ಚರವಿರಬೇಕು; ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯ ಅಗತ್ಯ, ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಸಹಾಯ ದೊರೆಯಲು ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ಮುಖ್ಯ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಆಕಾರವಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಭಕ್ತರ ಭಕ್ತಿಗೂ ಆಕಾರ, ಆಳ, ಅಗಲಗಳಿಲ್ಲ; ಬದುಕಿನ ಬೆಲೆ, ನೆಲೆ, ಕಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸು ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದು – ಇಲ್ಲಿನ ವಚನಗಳ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

ದೋಣಿ ಮುಳುಗಲು ಸಣ್ಣದೊಂದು ತೂತು ಸಾಲದೆ
ಮನೆ ಸುಡಲು ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕಿಡಿ ಸಾಲದೆ
ಮನೆ ಕೆಡಲು ಸಣ್ಣದೊಂದು ಮಾತು ಸಾಲದೆ
ಸರ್ವ ಚಿತ್ತಾರವ ಮಸಿ ನುಂಗಿತೆಂಬ ಗಾದೆಯೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸದಾಶಿವಗುರು
ಕವಲು ದಾರಿಯ ಬಳಿಯೆ ಕೈಕಂಬವಿರಬೇಕು
ಹಳ್ಳ ಹಾಯುವುದಾಗೆ ಸಂಕವೊಂದಿರಬೇಕು
ಇರುಳಾಗೆ ತಂಗುವಡೆ ಛತ್ರವೊಂದಿರಬೇಕು
ದಾರಿಯೊಳು ನಡೆವಾಗ ಜತೆಗೊಬ್ಬರಿರಬೇಕು
ಕಾಸು ಕೈಯೊಳು ಬೇಕು ಕಸುವು ಮೈಯೊಳು ಬೇಕು
ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದೊರೆಯುವುದಕೆ ನಿನ್ನನುಗ್ರಹವಿರಬೇಕು ಸದಾಶಿವಗುರು

Specimen

ಹೂವಿಗೆ ಆಕಾರವುಂಟಲ್ಲದೆ ಕಂಪಿಗೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ
ಹಣತೆಗೆ ಆಕಾರವುಂಟಲ್ಲದೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ
ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಆಕಾರವುಂಟಲ್ಲದೆ ಬೆಳದಿಂಗಳಿಗೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ
ನಾಮ ಮುದ್ರೆ ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆಕಾರವುಂಟಲ್ಲದೆ
ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತನ ಎದೆಯೊಳಗ ತನಿಯೊಲುಮೆಗೆ ಆಕಾರವಿಲ್ಲ ಸದಾಶಿವಗುರು

ನೆಲದ ನೆಲೆಯನೆ ಅರಿಯದವನು ಅರಿತಾನೆ ನೀರಿನ ನೆಲೆಯ
ಬದುಕಿನ ಬೆಲೆಯನೆ ಅರಿಯದವನು ಅರಿತಾನೆ ಕಾವ್ಯದ ಬೆಲೆಯ
ಜೀವನ ಕಲೆಯನೆ ಕಲಿಯದವನು ಕಲಿತಾನೆ ಕಾವ್ಯದ ಕಲೆಯ
ನಿಂತ ನೆಲೆಯ ಬದುಕಿನ ಕಲೆಯ ಬೆಲೆಯ
ನನಗೆ ಮೊದಲು ಕಲಿಸು ಜೀವನದ ಕಲೆಯ ಕೋವಿದ ಸದಾಶಿವಗುರು

ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ

ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ಆಧುನಿಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು. ೦೮–೦೨–೧೯೧೪ ರಂದು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ವಿವಿಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ೬೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಚಾಪ, ಉಪ್ಪುಕಡಲು, ತುಂಬೆಹೂವು, ಕನ್ನಡ ಕಾಳಿದಾಸ ಸಂಪುಟ, ಭಾಸಸಂಪುಟ, ಭವಭೂತಿ ಸಂಪುಟ, ಗಾಥಾಸಪ್ತಶತಿ ಸಂಪುಟ, ಸೀಳುನೋಟ, ಭಾವಗೀತೆ, ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣ ಕಥೆ ಮೊದಲಾದವು ಇವರ ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿಗಳು. ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ಶ್ರೀ ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಇವರ ಸಂಪಾದಿತ ಕೃತಿ. ಮಂಥಾನ ಇವರ ಜಾನಪದಕೃತಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 'ಆರ್ಯಭಟ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಇವರಿಗೆ ಲಭಿಸಿದೆ. 'ಪೂರ್ಣಕುಂಭ' ಇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ. 'ಉಪ್ಪುಕಡಲು' ಕೃತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ವಚನಗಳನ್ನು ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Specimen

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಚಿತ್ತಾರ – ಚಿತ್ರ
ಹಾಯು – ದಾಟು

ಮುದ್ರೆ – ಚಿಹ್ನೆ; ಮೊಹರು
ತನಿ – ಸವಿ

ಕಸುವು – ಶಕ್ತಿ; ಚೈತನ್ಯ
ವಿಭೂತಿ – ಭಸ್ಮ

ತನಿಯೊಲುಮೆ – ನೈಜ ಪ್ರೀತಿ
ಕೋವಿದ – ಪರಿಣತ; ನುರಿತ

ಛತ್ರ – ದಾರಿಹೋಕರಿಗಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಉಚಿತ ತಂಗುದಾಣ

ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ – ಒಂದು ತರದ ಕಾಯಿ (ಶಿವಭಕ್ತರು ಅದನ್ನು ಮಾಲೆ ಮಾಡಿ ಧರಿಸುವರು)

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಬಿರುಕು ಮೂಡಲು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಾರಣ ಸಾಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಎಸ್.ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿರುವರು? ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ವಚನಕಾರರು ಯಾವ ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ? ವಿವರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ನಿರ್ಮಲ ಭಕ್ತಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ವರೂಪ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ.ಯವರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ರಚನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ವಚನಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ವಚನಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿರಿ.
- ಬದುಕಿನ ನೆಲೆ, ಬೆಲೆ, ಕಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಎಸ್.ವಿ.ಪಿ. ಯವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

Specimen

ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳು

- ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಆಶಯಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ವಿಮರ್ಶಿಸಿ, ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆದು, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

Specimen